

Yttrande

Datum:
2026-03-25

Ert datum:
2025-12-22

Handläggare:
Mattias Göransson

SGU dnr: 33-2952-2025

Er ref: Fi2025/02424

Remiss av betänkandet Snabbare bredband i hela landet – åtgärder för effektivare utbyggnad av gigabitinfrastruktur SOU 2025:110 – Regeringen.se

SGU:s sammanfattande inställning

SGU är positiv till ett nationellt avvikande från förordningens bestämmelser om tyst godkännande, och att det införs en särskild bestämmelse om skadeståndsansvar. Myndigheten bedömer dock att gigabitinfrastrukturförordningens tidsfrister innebär ökade krav på handläggningen av ärenden hos myndigheten, vilket kan komma att kräva ökade resurser för den berörda verksamheten.

SGU

anser att Statens offentliga utredningar SOU 2025:110 fokuserar på hastighet och kostnadseffektivitet framför säkerhet och riskerar därmed att främja skapandet av komplexa och sköra system kring gigabitnät, med avancerad centraliserad styrning. Risken ökar för Single Point of Failure (SPOF), en systemkritisk felpunkt som, om den slutar fungera, gör att hela systemet slutar fungera. Det är inte fördelaktigt utifrån ett nationellt säkerhets- och krisberedskapsperspektiv, speciellt med tanke på rådande hotbild. Resiliens, robusthet och diversitet blir sidoorienterat utifrån utredningens perspektiv.

anser att utbyggnad av gigabitinfrastruktur står i direkt beroende till cybersäkerheten. Av detta skäl är det viktigt att beroendet tydliggörs även i relaterade målsättningar och planer.

anser att cybersäkerhetsinvesteringar i ett tidigt stadium av utbyggnaden av digital infrastruktur medför långsiktiga förutsättningar för trygghet, utifrån användarperspektiv, samt ekonomisk trygghet.

anser att en nationell kommunikationsinfrastruktur med fokus på cybersäkerhet bör bygga på:

- resiliens, robusthet och diversitet framför topphastighet,
- enkelhet framför komplexitet,
- oberoende framför leverantörlåsning,
- säkerhet, styrbarhet och överblick/kontroll framför användaranpassning.

Gigabitinfrastruktur, kostnadseffektivitet och Cybersäkerhet

Att blanda kostnadseffektivitet med cybersäkerhet är en av de svårare balansgångarna inom utbyggnad av digital infrastruktur. Historiskt har dessa två faktorer ofta setts som motpoler, men genom till exempel Gigabitinfrastrukturförordningen (GIA) och den nya Cybersäkerhetslagen (NIS2) försöker man nu integrera dem. Det får inte riskeras att cybersäkerhet betraktas som en onödig extra kostnad. En snabbare digital transformation, inklusive utbyggnad av gigabitinfrastruktur, medför ökade kostnader, även för cybersäkerhet. Mätbarheten kring cybersäkerhetsinvesteringar passar många gånger inte in i beräkningsalgoritmer kring kostnadseffektivitet. Om investeringsramverk främst mäter kostnad per bit så passar resiliens, livscykelkostnader och värdet av reservlösningar svårtligen in i samma mått för kostnadseffektivitet. Säkerhet genom design, Security by design, utgör en långsiktig förutsättning för trygghet, även för ekonomisk trygghet. När säkerhet planeras och byggs in i lösningar, till exempel kommunikationsnätverk, undviks kostnader för kostsamma efteranpassningar, vilka många gånger erbjuder sämre säkerhet jämfört med inbyggda säkerhetslösningar. Även kostsamma konflikter och kollisioner inom och mellan lagar, regelverk och systemkontext kan minskas genom att beakta säkerhet i systemlösningar på ett tidigt stadium.

Resiliens, robusthet och diversitet uttrycks som skärpta krav i NIS2, som implementerats i Sverige genom Cybersäkerhetslagen.

Gigabitinfrastruktur och kommunikationsförmåga

Gigabitinfrastrukturförordningen (GIA) har ambitiösa mål som exempelvis att möjliggöra en gigabitanslutning till alla EU-hushåll senast 2030, men den prioriterar fiber och vissa mobila nät. Framtida teknologier kan komma att utvecklas snabbare än lagstiftningen. Som ett exempel är 6G (nätverkens Internet) distribuerat (med centraliserad mjukvarustyrning), dynamiskt och AI-drivet. 6G innefattar en tidig integration av satellitnätverk, vilket gör att nätverket självt utvecklas till en intelligent globalt tillgänglig aktör (inte bara en kanal för data) vilket även ökar komplexiteten med en extremt hög densitet av uppkopplade enheter. Här gäller det att säkerheten utvecklas med samma hastighet. Lagstiftningen tenderar traditionellt sett att halka efter och för att säkerheten inte ska uppfattas som en kostnadsdrivande bromskloss bör den med tydlighet integreras direkt i utbyggnaden av högresilienta (framför snabba) digitala nät, utifrån klarlagda säkerhetsbehov i en infrastrukturdesign anpassad för kris, konflikt och krig.

Ärenden enligt kontinentalsockellagen

Sveriges geologiska undersökning bereder ärenden om tillstånd enligt lag (1966:314) om kontinentalsockeln, KSL, både för beslut hos myndigheten och inför beslut hos regeringen. De nya bestämmelserna om gigabitinfrastruktur kommer sannolikt få märkbara konsekvenser för myndighetens ärendehandläggning, men som utredningen påpekar är konsekvenserna huvudsakligen följer direkt av förordningen och inte av de föreslagna nationella lagstiftningsåtgärderna. Det är därför olyckligt att utredningens uppdrag inte omfattat en analys av konsekvenserna som följer direkt av GIA.

Som utredningen ändå lyfter så kommer handläggningen av ärenden som omfattas av GIA att behöva prioriteras. Detta kan förväntas skapa undanträngningseffekter som riskerar att fördröja handläggningen av andra angelägna ärenden, såsom tillstånd till undersökningar inför anläggande av vindkraftsparker eller koldioxidlagring.

Tidsfristen att avgöra ett ärende på fyra månader är, med hänsyn till SGU:s nuvarande handläggningstider, kort. SGU arbetar aktivt med att korta handläggningstiden för ärenden enligt kontinentalsockellagen. De nya reglerna riskerar att försvåra myndighetens arbete med att minska handläggningstiderna generellt i ärenden enligt kontinentalsockellagen.

Ärendena omfattar ofta komplexa utredningar. SGU bedömer att det ofta kan uppstå ett behov av att förlänga handläggningen med ytterligare fyra månader med hänsyn till särskilt remissförfarandet i dessa ärenden. Det är ett flertal myndigheter såsom Försvarmakten, länsstyrelserna, Riksantikvarieämbetet och Havs- och vattenmyndigheten, med begränsade resurser som behöver granska ansökan ur sitt expertområde. Beroende på var en lokalisering av en undersökning eller en kabelnedläggning föreslås kan detta innebära omfattande granskning ur exempelvis totalförsvårshänseende.

Tidsfristen om 20 dagar kan innebära svårigheter främst avseende tillstånd enligt kontinentalsockellagen för nedläggning av kablar, som prövas av regeringen, men ofta bereds av SGU. Detta har med hänsyn till ansökningar av sådan verksamhet ofta ett omfattande tekniskt och geologiskt underlag. 20 dagar att granska materialet i en ansökan kan medföra att omfattande resurser behöver omfördelas i det enskilda ärendet för att granska underlag i form av till exempel resultat från geofysiska undersökningar och miljöprovtagningar. Sådan granskning kan vara väldigt tidskrävande, vilket riskerar medföra att SGU behöver omprioritera för att hålla tidsfristerna, vilket kan medföra ytterligare tidsutdräkt för övriga ärenden enligt kontinentalsockellagen.

Det är också möjligt att GIA medför en ökning av ärenden att handlägga, åtminstone initialt, vilket i sig skulle förstärka undanträngningseffekterna gentemot andra ärenden.

Sammantaget bedömer SGU att kraven kan medföra ett ökat behov av resurser för att kunna uppnå en lagenlig handläggningstid för samtliga ärendetyper.

SGU välkomnar att avvikandet från förordningens tysta godkännande behålls och kompletteras med tillämplig skadeståndsreglering i lag, och har inga synpunkter på dess föreslagna lagtekniska utformning.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Anette Madsen.

I den slutliga handläggningen av ärendet har även Informationssäkerhets- och itsäkerhetsarkitekt Pekka Andelin, jurist Henrik Löow Loxell och handläggare Mattias Göransson, där den senare har varit föredragande, deltagit. Fyll i titel + namn

Anette Madsen

Mattias Göransson